

Lietuvos meno kūrėjų asociacija

Lietuvių liaudies muzikos instrumentų meistrai: dabarties situacija ir perspektyvos

2012-07-12

ŽURNALAS: TAUTODAILĖSMETRAŠTIS

TEMA: Muzika

AUTORIUS: Arvydas Kirda

DATA: 2012-07

Lietuvių liaudies muzikos instrumentų meistrai: dabarties situacija ir perspektyvos

Arvydas Kirda

Lietuvoje, kaip ir kitose pasaulio šalyse, nuo seniausių laikų gyvuoja tradicija, kad liaudies muzikantai savo muzikos instrumentus pasigamina patys. Šiai tradicijai nykstant, paskutiniaisiais dešimtmečiais įvairiuose kursuose, seminaruose, stovyklose mokoma, kaip pasigaminti ir paprastesnius (pvz., žievės skudučius, šiaudo, nendrės birbynėles, saviskambius instrumentus ir pan.), ir sudėtingesnius (pvz., kankles, pūslinę, lamzdelį) lietuvių liaudies muzikos instrumentus. Švietimo ir ugdymo įstaigose meistrystės moko ir kai kurie mokytojai, pvz., Kauno „Ažuolo“ vidurinės mokyklos etninės kultūros mokytojas Dobilas Juška.

Vis tiktai XX-XXI a. daugelis muzikuojančių lietuvių liaudies muzikos instrumentus, ypač sudėtingesnius, pirkdavo ir tebeperka iš meistrų.

Nykstant lietuvių liaudies muzikavimo tradicijoms, mažėjo ir savamokslių kaimų, miestelių muzikos instrumentų meistrų. Kai kurių instrumentų gamybos tradicijos ir visai išnyko, pvz., iš nemažo pulko XX a. garsėjusių dumplinių instrumentų (armonikų, koncertinių, bandonijų) dirbėjų šiuo metu visoje Lietuvoje žinomi tik keli. Iš buvusio didelio pulko nedaug Lietuvoje yra liaudies smuikų meistrų. Liaudies meistrų smuikai šiuo metu dar nėra labai brangūs, jų galima įsigyti nuo 300 Lt. Kiti meistrai gamina daugiau ar mažiau lietuvių liaudies muzikos instrumentų rūšių (chordofonus, aerofonus, idiofonus, membranofonus). Paprastai didmiesčiuose gyvenančių meistrų darbo apimtys didesnės, jie gamina daugiau rūšių instrumentų, negu tie, kurie gyvena provincijoje. Tam įtakos turėjo ir sovietmečiu intensyviai propaguotas muzikavimas „patobulintais liaudies muzikos instrumentais“. Lietuvos muzikos mokyklose ir dabar tebemokoma groti šiais instrumentais. Jais neretai muzikuojama ir taip vadinamose

„kaimo kapelose“. Didmiesčiuose gyvenantys meistrai dažniausiai gamina įvairių Lietuvos regionų instrumentus, pagal jų pačių ir kitų tyrinėtojų iš ekspedicijų duomenų, muziejų eksponatų, literatūros žinių nustatytus instrumentų parametrus. Šiuos instrumentus, neretai šimtais, jie parduoda ir Lietuvos, ir užsienio pirkėjams. Tokie meistrai yra vilniškiai Jonas Bugailiškis, Egidijus Virbašius, šiauliškis Albertas Martinaitis. Mažesnė kauniškių meistrų (Mindaugo Bubelio, Dobilo Juškos, Artūro Karkuškos), liaudies muzikos instrumentų gamybos apimtis. Klaipėdiškis Antanas Butkus specializavosi senųjų Mažosios Lietuvos muzikos instrumentų gamyboje. Šiuos instrumentus jis rekonstruoja pagal XVI-XX a. literatūros paminėjimus ir aprašus, piešinius. Yra pagaminęs „lietuvišką arfą“, psalterių, būgną, medžio trimitus; dirba ir kitų regionų lietuvių liaudies muzikos instrumentus. Blogesnė padėtis Panevėžyje ir Panevėžio rajone.

Paskutiniaisiais dešimtmečiais išryškėjo liaudies muzikos instrumentų gamybos, kaip ir kitų liaudies meno, kūrybos sričių, koncentravimosi didmiesčiuose ir regioninių tradicijų silpnėjimo tendencija. Mažai beliko senųjų meistrų, tik kai kur atsiranda jaunų meistrų, bandančių šias tradicijas tęsti.